Jong geleerd (NZL)

We staan versteld van wat er allemaal in de biologische schooltuin van de Riverview School in Kerikeri groeit. Tomaten, komkommers, sla, bloemkool, kersen, watermeloenen, bananen, appels en zelfs abrikozen. We weten dat het klimaat van Northland, de noordelijkste provincie van Nieuw-Zeeland, de ideale plek is om groente en fruit te kweken. Maar dat tienjarige scholieren er al mee bezig zijn, dát hadden we niet verwacht.

Duurzaamheidsonderwijs
"Jullie maken het *Garden to Table*-programma van dichtbij mee", vertelt Susan trots. Ze werkt bij de Northland Regional Council als coördinator voor *Enviroschools*. "We stimuleren scholen om duurzaamheid in hun onderwijsprogramma op te nemen", aldus Susan. "Hoe ze dat doen, ga ik jullie vandaag laten zien."

Elke klas heeft voor ons een presentatie over duurzame projecten voorbereid. De ene groep is druk met tuinieren, de andere met initiatieven voor minder plasticafval. De oudste leerlingen zijn bezig met natuurherstel. Ze laten ons de mini-documentaire zien die ze maakten over hun excursie naar Urupukapuka. Dit is het grootste eiland in de nabijgelegen Bay of Islands – we hebben het zelf ook bezocht.

Grote delen van Urupukapuka zijn ooit ontbost om ruimte te maken voor schapenweiden. Gelukkig wordt de natuur nu hersteld met een herbeplantingsprogramma. De scholieren leerden er alles over de bijzondere vogels op het eiland en de plaagdieren die het ecosysteem bedreigen. In de

documentaire zien we ze bomen planten en vallen controleren op hermelijnen of ratten. Zo hielpen ze mee uitheems ongedierte van het eiland te houden.

Blauwe hesjes
Het enthousiasme van de leerlingen werkt aanstekelijk. Ze vertellen ons over de *school garden* en over de gerechten die ze bereiden met hun eigen ingrediënten. Als kers op de taart serveren ze ons een lunch met producten uit de schooltuin.

Een groepje scholieren van verschillende leeftijden begeleidt ons. Het zijn de *Eco warriors*, te herkennen aan hun blauwe hesjes. “Wij zorgen dat al het afval gescheiden wordt, en dat er niks op de grond belandt”, vertelt een pienter ventje van een jaar of negen. Na een korte stilte voegt hij toe: “En we zeggen tegen onze klasgenootjes dat ze herbruikbare spullen moeten meenemen, zoals bakjes en drinkflessen. Anders blijven we opruimen.”

Waardevolle lessen
Rector Ken McLeay is zichtbaar trots op zijn leerlingen. Hij is groot voorstander van het *Enviroschools*-programma. “Het initiatief past perfect bij de duurzaamheidswaarden waar we als school voor staan”, vertelt hij. “Dat gaat verder dan goed met de natuur omgaan. We vertellen leerlingen ook over de Māori-cultuur, bijvoorbeeld door de inheemse taal te gebruiken en ze gewoontes zoals de *haka* bij te brengen. Daarom zijn jullie vanochtend op traditionele wijze begroet.”

De integratie van het duurzaamheidsideaal beperkt zich niet tot het lesprogramma, aldus Ken. “We hebben gekeken hoe we het schoolgebouw kunnen verduurzamen en kwamen uit bij zonne-energie. Daarom liggen er nu 52 zonnepanelen op het dak. De leerlingen kunnen volgen wat we opwekken en verbruiken.”

Ken is ervan overtuigd dat zijn leerlingen waardevolle lessen halen uit de duurzaamheidsprogramma’s. “Ze nemen die mee naar huis en overtuigen ook hun ouders.”

Groen-goud
De Riverview School draait al jaren actief mee in het programma van *Enviroschools*. Susan is er vandaag om te vieren dat de school de hoogst haalbare status heeft behaald: *green gold.* Om dit succes te vieren, wordt de groengouden vlag gehesen. “Voor de kinderen is dit waardering voor hun werk. En wij vinden het ook gewoon hartstikke leuk”, lacht Susan, die voor de gelegenheid in groen en goud gekleed is.

Begonnen in 1993
Er doen zo’n 1.400 Nieuw-Zeelandse scholen – met in totaal 330.000 leerlingen – mee aan het programma van *Enviroschools.* Maar liefst 145 regiocoördinatoren en ondersteuners begeleiden leraren en verzorgen onderwijsmateriaal. Dat zijn indrukwekkende cijfers, helemaal als je bedenkt dat *Enviroschools* in 1993 als klein project begon. Het was een antwoord op de oproep van de *Earth Summit* in 1992 om 'globaal te denken en lokaal te handelen'. Daarna groeide het netwerk

snel, mede dankzij alle partners. De overheid financiert, en een landelijke stichting ondersteunt de programma's.

Lokale aanpak
"Vaak beginnen scholen met de verduurzaming van de gebouwen en energievoorziening", vertelt Susan. "Dan gaan ze over naar afvalbestrijding en recycling. Programma's in het onderwijs opnemen vergt veel toewijding en continuïteit, dus dat is meestal pas na een paar jaar goed op orde."

Enviroschools wil een gezonde, vreedzame en duurzame wereld creëren door samen te leren en actie te ondernemen. Leerlingen staan centraal en worden aangemoedigd ideeën te delen. Ze verkennen inheemse wijsheden, werken samen met mensen uit diverse gemeenschappen en ontdekken al doende hun eigen passie en kwaliteiten.

Elke school is anders
Scholen bepalen zelf hoever ze gaan met het programma. "We leggen niets op, maar ondersteunen en dragen nieuwe ideeën aan. Omdat elke school uniek is, met een eigen ecologie, geschiedenis, cultuur en gemeenschap, is het *Enviroschools*-programma overal anders", vertelt Susan. "Wat de projecten gemeen hebben, is dat scholieren leren om met hun hoofd, handen en hart contact te maken met de natuur.

Ze glundert als ze vertelt wat het programma al voor moois teweeg heeft gebracht. "Talloze initiatieven rondom recyclen en ecologisch bouwen. We hebben al eens een tiny house en een wormen- en insectenhotel gebouwd. Een groep middelbare scholieren doet zelfs enthousiast mee aan een wedstrijd waarbij ze hun eigen elektrische voertuigen maken."

Succes door samenwerking
Het succes van de Nieuw-Zeelandse *Enviroschools* is voor een belangrijk deel te danken aan de samenwerking met en steun van de gemeenschap. Lokale bedrijven, maatschappelijke organisaties en ouders die spullen doneren, maar ook mensen die helpen als vrijwilliger of hun kennis delen. Dit helpt scholen bij de praktische projecten en de ontwikkeling van hun duurzaamheidsprogramma's.

De duizenden projecten die gezonde, vreedzame en duurzame gemeenschappen creëren, en de honderdduizenden kinderen die hiervan leren, inspireren ons. Zo wordt duurzaamheid van jongs af aan de norm. Kinderen leren zelf in actie te komen, ze verbinden gemeenschappen en zorgen zo voor verandering. Jong geleerd, oud gedaan. Wat ons betreft wordt dit een Nieuw-Zeelands exportproduct.